

**การปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ***
GOVERNANCE BASED ON HONESTY ACCORDING TO THE PRINCIPLES
OF GOOD GOVERNANCE ON TRANSPARENCY OF SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN PHU KHIAO DISTRICT,
CHAIYAPHUM PROVINCE

พระสิทธิรักษ์ จันทสาโร (หมูหวนา)*, ไพฑูรย์ มาเมือง, พระมหานรินทร์ สุรพลโย

Phra Sittirak Juntasaro (Moohuana), Phaitoon Mamuangt, Phramaha Narin Surapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College, Thailand

*Corresponding author E-mail: narinpempa123@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส 2) เปรียบเทียบการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส 3) นำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน จากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 552 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการ 2 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 2 คน 3) ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล 5 คน จำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านกายสุจริต มีมนุษย์สัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจ มีความพร้อมที่จะให้บริการ มีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ปกครองประชาชนโดยไม่มุ่งผลประโยชน์ตอบแทน พัฒนาคณะเป็นผู้นำมีความสามารถและความชำนาญในการปกครอง ปกครองด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย 2) วาจาสุจริต ให้คำปรึกษาต่อประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ มีอัธยาศัยอ่อนโยน และอ่อนน้อม

* Received January 24, 2023; Revised February 4, 2023; Accepted March 14, 2023

ถ่อมตนไม่ลบลู่เหยียดหยามประชาชน 3) ด้านมโนสุจริต รักษาความสุจริตในหน้าที่การงานไม่ทุจริตต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ มีศีลธรรมกำกับในการบริหารงานพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม

คำสำคัญ : การปกครองบนฐานสุจริตธรรม, หลักธรรมาภิบาล, ความโปร่งใส

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of governance based on transparency in good governance 2) to compare the levels of governance based on transparency in good governance 3) presenting the administration based on good faith according to the principles of good governance in terms of transparency of sub-district administrative organizations in Phu Khieo District Chaiyaphum Province the research methodology is an integrated research. The integrated research method is quantitative research by distributing questionnaires to a sample of 234 people from the personnel of the sub-district administrative organization. A total of 552 people and qualitative research by means of in-depth interviews from key informants, namely 1) 2 monks 2) 2 academics in political science 3) 5 leaders of sub-district administrative organizations, totaling 9 figures or people The results showed that 1) physical integrity have human relations with people who come in contact with sincerity. Are ready to serve, have sacrifices for the benefit of the people. Rule the people without seeking benefits in return develop oneself as a person with competence and expertise in governing with righteousness and righteousness and living on the principles of Dharma. Perform duties consistently, and have a good sense of society, be a moral person have good behavior in body, speech and mind, have a gentle manner, and humble, not disparaging the people. 3) Conscience Maintain honesty in work, with determination, not dishonest in duty that, they have been entrusted with pleasure in their responsibilities, be a moral person behave in good physical, verbal and mental manners, strictly supervise in administration, not violate moral principles and be a good example to society. When there was a problem in government, he solved the problem with due diligence until it was successfully accomplished.

Keywords: Governance based on Honesty according, Good governance, Transparency

บทนำ

จากประวัติศาสตร์ประเทศไทยที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศได้มีมาโดยตลอด เริ่มต้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยการปกครองดั้งเดิมของไทยเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจะมีลักษณะพ่อปกครองลูกจน (พระนิคม จันทมโม (สุขเจริญ), 2563) ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิทางการเมืองที่จะแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ตลอดจนการเข้าร่วมทางการเมืองโดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือการรับสมัครรับเลือกตั้งหรือทางใดทางหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองอันเป็นสิทธิ และหน้าที่ของตนที่พึงกระทำต่อสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกรับผิดชอบ และมีความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิของตนเองในทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมในทางการเมือง (แสง รตนมงคลมาศ, 2516)

ภายหลังมีการกระจายอำนาจและการปฏิรูปสถาบันการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นไทย การปฏิรูปดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อมุ่งให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันทางการเมืองในท้องถิ่นได้ทำหน้าที่หลักในการพัฒนาและจัดทำบริการสาธารณะที่ตรงตามความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งมุ่งเสริมสร้างให้เกิดการปกครองท้องถิ่นของประชาชนตามวิถีทางแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (สถาบันพระปกเกล้า, 2565) การปฏิรูปดังกล่าวก็ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในปี 2542 มีการวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และมีผลใช้บังคับกับหน่วยราชการของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยมีหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (อภิชาติ จุลพันธ์ และคณะ, 2562) ประเด็นเรื่องคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นสิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ที่รัฐบาลพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นเป็นหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน เพราะเป็นเครื่องมือที่สังคมจะป้องกันและรู้ถึงปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้อย่างสะดวก หน่วยงานภาครัฐจึงต้องปฏิบัติงานหรือการกระทำใด ๆ ที่ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผย เป็นธรรม และเสมอภาค ทั้งยังต้องสามารถตรวจสอบและชี้แจงอธิบายได้เมื่อมีข้อสงสัย การใช้งบประมาณต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่า สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง บุคลากรรัฐต้องมีจิตสำนึกที่ดี มีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ในขณะที่หน่วยงาน

ก็ต้องมีการวางระบบป้องกันการทุจริตประพฤติดุขบโดยชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีการเตรียมพร้อมข้อมูลสำหรับบริการประชาชนมีการวางระบบกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้อย่างมีข้อจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้ ยังต้องมีการวางระบบการตรวจสอบที่น่าเชื่อถือและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐได้ ประการสุดท้าย ผู้นำองค์กรของรัฐต้องยึดถือและเป็นแบบอย่างในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการบริหารโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นที่ตั้ง (พัชรา สีนลอยมา และคณะ, 2560)

การเมืองไทยในอดีตที่ผ่านมาประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็เฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็คือ การหย่อนบัตรลงคะแนนเสียง เมื่อหย่อนบัตรไปแล้ว ก็เหมือนกับส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยบินจากไป จะกลับมามีส่วนร่วมอีกครั้งก็ต่อเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนครั้งใหม่จนเกิดคำถามที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง” ทั้งๆ ที่การเมืองนั้นโดยหลักประชาธิปไตยแล้วเป็นเรื่องของประชาชนทุกคนในประเทศ และเมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์การเมืองไทยแล้วต้องยอมรับว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ครบถ้วนชัดเจน และในทางปฏิบัติไม่มีผลคุ้มครองให้บังคับใช้จริง ขาดการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมครบถ้วนทุกมิติของการใช้อำนาจอธิรัฐ อีกทั้งประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงมีบางส่วนที่ดำรงตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งมีการทุจริตประพฤติดุขบแก่แห่งตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี เป็นเหตุให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ มีผลกระทบต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศสถาบันข้าราชการประจำทั้งทหารและพลเรือนจึงสามารถเข้าแทรกแซง และครอบงำสถาบันทางการเมือง จากสภาวะทางการเมืองดังกล่าวนี้ นักวิชาการในสาขาต่างๆ เช่น นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนที่ให้ความสนใจทางการเมืองโดยส่วนร่วมได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ศึกษา และวิเคราะห์กันอย่างต่อเนื่องยังผลให้นำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองในที่สุด (ดารินทร์ แก้วมูล, 2548) ความโปร่งใสถือเป็นหลักสุจริตธรรมที่ทุกองค์กรต้องปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดกับผู้รับบริการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยปัจจุบันนี้ส่วนกลางได้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดรูปแบบบริหารกันเองทั้งในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายก็ยังได้ถูกจับตามองจากสังคมภายนอกว่า มีการทุจริตคอร์รัปชันเช่นกัน การถูกจับตามองและถูกวิพากษ์วิจารณ์ในทำนองดังกล่าวย่อมไม่เป็นผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งอาจมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่

ท้องถิ่นทั้งในแง่ของงาน (ภารกิจ) งบประมาณ (เงิน) และบุคลากรท้องถิ่นอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินภารกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังถูกท้าทายความสามารถในการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส (โกวิทย์ พวงงาม, 2562) ฉะนั้นหลักปกครองที่สำคัญที่จะนำมาใช้บริหารองค์กรเพื่อให้เกิดความโปร่งใสก็คือหลักสุจริตธรรม ปัญหาฉ้อโกงหรือการคอร์รัปชัน ส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐจากการใช้อำนาจหน้าที่ที่ให้คุณให้โทษ ความสะดวก หรืออุปสรรค เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนด้วยการฉ้อโกง การไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและการกำกับดูแล ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประสิทธิภาพของประเทศชาติโดยรวม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องสุจริตธรรมเพิ่มมากขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ และนำหลักสุจริตธรรมมาร่วมขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารราชการภาครัฐของไทยเพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและเพิ่มศักยภาพด้านการบริการและเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ (พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ และคณะ, 2563)

โดยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยมีผู้ศึกษาระดับความโปร่งใสและแนวทางการพัฒนาการบริหารการปฏิบัติงานบนฐานสุจริตธรรมที่ส่งผลต่อความโปร่งใส โดยยึดบุคลากรเป็นศูนย์กลางขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางการในการพัฒนาการบริหารการปกครองบนฐานสุจริตธรรมที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสโดยยึดบุคลากรเป็นศูนย์กลางขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน จากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 552 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Key Informant) ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการ 2 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 2 คน 3) ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธี คือ 1) การสังเกต (Observation) 2) ตำราและเอกสาร (Texts & Documents) 3) การสัมภาษณ์ (Interviews) 4) การบันทึกวีดิทัศน์และโสตทัศนูปกรณ์ (Audio & Video recording) (Silverman D., 2000)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ 1) แบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและมุมมอง ค่านิยมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ระบุไปถึงการบอกเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้น ๆ ได้มีปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมอย่างไร และที่สำคัญการสัมภาษณ์จะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกิดขึ้นในอดีตามาพรรณนาได้ (Creswell J. W., 2013)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยขอหนังสืออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 9 แห่ง จำนวน 234 คน จากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียวจำนวนทั้งสิ้น 552 คน 2) ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะทราบว่าการปกครองบน

ฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ว่าเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้จะนำมาประมวลผล และจัดหมวดหมู่ (Categories) ซึ่งการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการถัดมาคือการจัดการเก็บข้อมูล โหมดและซูเปอร์มัน กล่าวถึงการจัดการข้อมูลว่า ในการบริหารจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นเนื่องจากข้อมูลมีที่มาจากหลายแหล่ง บางครั้งอาจเป็นวัสดุต่าง ๆ เราจะต้องจัดการให้มีความง่าย ยืดหยุ่น (Miles M. B. & Huberman A. M., 1994) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเทปและถ่ายภาพประกอบการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (T - test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F - test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การแปลความ การสร้างข้อสรุป และการพิสูจน์ข้อสรุป 1) ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำไปอธิบายหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ ผู้วิจัยต้องสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลเหล่านั้นด้วย 2) ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ก็คือข้อสรุป 3) เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ตรวจสอบข้อสรุปนั้นเพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการศึกษาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและการจัดทำรายงานหรือวิทยานิพนธ์ ซึ่ง Creswell อ้างว่า การได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเวลาเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นประโยชน์ในด้านการช่วยให้เห็นภาพหรือโครงสร้างของการศึกษา ดังนั้นเมื่อสัมภาษณ์เสร็จ จึงควรมีการถอดเทปออกมาให้รวดเร็วและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลสามารถสนับสนุน และอ้างอิงในส่วนต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้คำถามการวิจัยเป็นตัวตั้ง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่ว ๆ ไปต้องมีความเชื่อมโยง และบูรณาการสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การตีความและอภิปรายผลที่เป็นเอกภาพ (Creswell J. W. et al., 2003) หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดระเบียบและเรียบเรียงข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษารวบรวมมาแล้วทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ภาคเอกสาร ตำรา งานวิจัย หนังสือ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต และข้อมูลภาคสนาม จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามโครงสร้างเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ระดับการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.08$) และ ด้านการมีส่วนร่วมในความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มี เพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนบุคลากรที่มีการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการนำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม พบว่า 1) ด้านกายสุจริต มีมนุษย์สัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจ มีความพร้อมที่จะให้บริการมีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ปกครองประชาชนโดยไม่มุ่งผลประโยชน์ตอบแทน พัฒนาตนเป็นผู้มีความสามารถและความชำนาญในการปกครองปกครองด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลายมีความสำนึกที่ดีต่อสังคม เช่น มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงาน มีจิตสาธารณะ รวมกิจกรรมกับชุมชน กระตือรือร้นในการทำงาน 2) วาจสุจริต ให้คำปรึกษาต่อประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ มีอัธยาศัยอ่อนโยน และอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ลบลู่เหยียดหยามประชาชน มีจิตสำนึกในการปกครองประชาชนอย่างเต็มที่ วางตนเป็นผู้มีเหตุผลและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบปกครองโดยไม่หวังผลประโยชน์ของประชาชนบริการให้ความเอาใจใส่เมื่อประชาชนมาขอรับคำแนะนำ 3) ด้านมโนสุจริต รักษาความสุจริตในหน้าที่การงานอย่างมุ่งมั่นไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมายยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจมีศีลธรรมกำกับในการบริหารงานอย่างเคร่งครัด

ไม่ละเมิดหลักศีลธรรมพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม เมื่อเกิดปัญหาในการปกครองก็แก้ปัญหาเหล่านั้น ด้วยความสุจริตรอบคอบจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาระดับการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีหลักการด้านความโปร่งใส 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.15$) 2) ด้านการตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.08$) และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า 1) ด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการบริหารจัดการของหน่วยงาน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่แสดงถึงความโปร่งใสของหน่วยงานและมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและเพื่อให้ประชาชนได้ค้นหาข้อมูลข่าวสารตามความสนใจ 2) ด้านการตรวจสอบได้ หน่วยงานควรประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการที่ดี กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง ภารกิจ ขอบเขต และแนวทางการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานอย่างถูกต้อง 3) ด้านการมีส่วนร่วมในความโปร่งใส หน่วยงานควรมีระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีระบบรายได้รองรับมาตรฐานค่าใช้จ่าย มีการปรับปรุงหน่วยงานตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ มีระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม หน่วยงานควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงานของหน่วยงาน

2. เพื่อเปรียบเทียบการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มี เพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนบุคลากรที่มีการศึกษาดำรงตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. เพื่อนำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม พบว่า จากผลการวิเคราะห์นำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรร

มาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม การนำเสนอการปกครองบนฐานสุจริตธรรมตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม (ข.ธ. (ไทย) 25/65/421) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านกายสุจริต บุคลากรควรมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจ มีความพร้อมที่จะให้บริการ อภิปรายผลได้ว่า มีความพร้อมที่จะให้บริการมีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ปกครองประชาชนโดยไม่มุ่งผลประโยชน์ตอบแทน พัฒนาตนเป็นผู้มีความสามารถและความชำนาญในการปกครองปกครองด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลายมีความสำนึกที่ดีต่อสังคม เช่น มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงาน มีจิตสาธารณะ รวมถึงกิจกรรมกับชุมชน กระตือรือร้นในการทำงาน 2) ด้านวจีสุจริต บุคลากรควรให้คำปรึกษาต่อประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ อภิปรายได้ว่า บุคลากรควรมีจิตสำนึกในการปกครองประชาชนให้อยู่ดีกินดีเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ ช่วยเหลือพร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่ประชาชนให้ได้รับประโยชน์สุขอย่างเต็มที่และยั่งยืน ปกครองโดยไม่หวังผลประโยชน์ของประชาชน บริการให้ความเอาใจใส่เมื่อประชาชนมาขอรับคำแนะนำ วางตนเป็นผู้มีเหตุผลและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ ไม่เจ้าอารมณ์ รักษาความลับสัญญาไม่รับปากเพียงให้ฟังตัวอ่อนจะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ และ 3) ด้านมโนสุจริต บุคลากรควรยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ อภิปรายได้ว่าบุคลากรควรรักษาความสุจริตในหน้าที่การงานอย่างมุ่งมั่นไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมายยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจมีศีลธรรมกำกับในการบริหารงานอย่างเคร่งครัดไม่ละเมิดหลักศีลธรรมพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม เมื่อเกิดปัญหาในการปกครองก็แก้ปัญหาด้วยดีด้วยความสุขุมรอบคอบจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่าอยู่ในระดับมาก ดังนั้นบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเผยแพร่หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ประชาชนผู้มารับบริการได้รับทราบ 2) ด้านการตรวจสอบได้ พบว่าอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลควรทำความเข้าใจและสื่อสารให้หน่วยงานได้รับทราบในแผนงานของหน่วยงานแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในความโปร่งใส พบว่าอยู่ในระดับมาก ดังนั้นบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีระบบรายได้รองรับ

มาตรฐานค่าใช้จ่ายอย่างถูกต้อง ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 1) ด้านกายสุจริต บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจ มีความพร้อมที่จะให้บริการมีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ปกครองประชาชนโดยไม่มุ่งผลประโยชน์ตอบแทน พัฒนาตนเป็นผู้มีความสามารถและความชำนาญในการปกครองปกครองด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลายมีความสำนึกที่ดีต่อสังคม เช่น มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของหน่วยงาน มีจิตสาธารณะรวมกิจกรรมกับชุมชน กระตือรือร้นในการทำงาน 2) ด้านวจีสุจริต บุคลากรควรให้คำปรึกษาต่อประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการด้วยความเต็มใจพร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจ มีอัธยาศัยอ่อนโยน และอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ลบลู่เหยียดหยามประชาชน มีจิตสำนึกในการปกครองประชาชนอย่างเต็มที่ วางตนเป็นผู้มีเหตุผลและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบปกครองโดยไม่หวังผลประโยชน์ของประชาชนบริการให้ความเอาใจใส่เมื่อประชาชนมาขอรับคำแนะนำ 3) ด้านมโนสุจริต บุคลากรควรรักษาความสุจริตในหน้าที่การงานอย่างมุ่งมั่นไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมายยินดีในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติที่ดีทางกาย วาจา ใจมีศีลธรรมกำกับในการบริหารงานอย่างเคร่งครัดไม่ละเมิดหลักศีลธรรมพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม เมื่อเกิดปัญหาในการปกครองก็แก้ปัญหานั้น ๆ ด้วยความสุจริตรอบคอบจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง มีการเผยแพร่หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ประชาชนผู้มารับบริการได้รับทราบ 2) ด้านการตรวจสอบได้ ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ผู้บริหารหน่วยงานได้สื่อสารและทำความเข้าใจในแผนงานของหน่วยงานแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในความโปร่งใส ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง มีระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีระบบรายได้รองรับมาตรฐานค่าใช้จ่าย

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2562). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- ดารินทร์ แก้วมูล. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ และคณะ. (2563). ตัวชี้วัดสุจริตธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบล บ้านกลาง จังหวัดลำพูน. วารสาร มจร มนุษศาสตร์ปริทรรศน์. 6(2), 67-81.
- พระนิคม จนทอมโม (สุขเจริญ). (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวแห่งธรรมาธิปไตยในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรา สีนลอยมา และคณะ. (2560). การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment-ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. 3(1) (มกราคม-มิถุนายน 2560) , 1-11.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). การปกครองท้องถิ่นที่เสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นและความเข้มแข็งชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 11 กรกฎาคม 2565 จาก <https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/6497fbclid=IwAR3czg0OW4601rLICutoB8x-kyBVg-TVgPSls9LnVYIE0Jv57HS5umLwU7M&page=42>
- แสง รัตนมงคลมาศ. (2516). พฤติกรรมในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. 2510 : ศึกษากรณี เทศบาลเมืองขอนแก่นและมหาสารคาม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อภิชาติ จุลพันธ์ และคณะ. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี. Socail Sciences and arts. 12(1) (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2562), 849-865.
- Creswell J. W. . (2013). Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches 3 nd. Thousand oaks CA: Sage.
- Creswell J. W. et al. (2003). Advanced Mixed Methods Research Designs. Thousand Oaks CA: Sage.
- Miles M. B. & Huberman A. M. (1994). An Expanded Sourcebook of Qualitative Data Analysis. 2ed. Thousand Oaks CA: Sage.
- Silverman D. (2000). Doing Qualitative Research: A Practical Handbook. London: Sange.